

50 ÅR ETTER: Josef Terboven i skuespillet Jostein Oksaviks skikkelse stiger ut på Universitetsplassen. Rekonstruksjonen foran Aulaen gjorde tydelig inntrykk på mange av tilskuerne.

Krigsskuespill på Universitetsplassen:

Studentene «arrestert» igjen

«Los, los, schnell!» Tyske uniformer og kommando-ord på Universitetsplassen i går. Studentene ble «arrestert» på nytt.

CATO GUHNFELDT
FINN E. STRØMBERG

Men denne gangen var det skuespill, en rekonstruksjon satt i scene av Universitetet i Oslo, som ønsket å dokumentere og illustrere begivenhetene for 50 år siden. Godt over hundre av studentene som i 1943 ble arrestert av tyskerne, hadde funnet veien til Universitetsplassen og bivånet opptrinnet sammen med andre skuelystne.

I 1943 startet tyskerne sin aksjon mot Universitetet i Oslo temmelig presis, få minutter over elleve om formiddagen. I går gikk det adskillig lenger tid før Universitetsplassen var ryddet såpass for skuelystne at gardister og studenter, kledd opp i tyske uniformer, kunne rykke frem.

Tidsriktig

Mens videokameraene gikk kjørte tidsriktige kjøretøyer, utlånt av Historis-

ke Militære Kjøretøyers Forening, opp foran inngangen til Aulaen. Soldater med hevet gevær sprang inn mellom søylene, og minutter etter ble 30-40 «studenter» i tidsriktige klær jaget ut på Universitetsplassen.

Etter oppsamling av studentene i 1943 holdt politigeneral Wilhelm Rediess en tordentale for dem i Aulaen. I går ble talen gjen-skapt utendørs på gebrokkent tysk-norsk av Magne Kippersund, skuespiller ved Turnéteateret i Hedmark. Men først etter at rikskommissær Josef Terboven, spilt av skuespiller Jostein Oksavik, med isblikk hadde mønstret de «arresterte» studentene.

Rediess skrek

— Aksjonsdagen i 1943 var akkurat som nå, iskald og grå, mintes Sverre Ullnæss fra Sarpsborg, som ble tatt av tyskerne. — Rediess holdt en nifs tale for oss i Aulaen, han skrek og tordnet før vi ble marsjert av gårde. Da vi skulle dra fra Vestbanestasjonen for å sendes til Stavern, sto forældre og ropte navn på sønnene sine. Selv havnet jeg tilslutt i Østerrike, blant de såkalte «slottsfangene».

Frivillige studenter spilte også «studentene» i går,

iført strikkegensere, eplenikkers, sixpence og røde skjurf.

— Vi lånte klær hjemme. Plagg ble også leid fra Norsk Filmstudio. Selv om det var skuespill, var det faktisk nifst for oss også. Særlig da soldatene stormet opp for å ta oss utendørs og jeg fikk se alle hakekorsflaggene, fortalte gymnasiast Tiril Ilsaas Pharo, til daglig gymnasiast ved Katedralskolen.

Reaksjoner

Rekonstruksjonen foran Aulaen, med kommando-rop, førerhilsen og hakekorsflagg, gjorde tydelig

inntrykk på mange av tilskuerne. Reaksjonene var mangeartede. Noen av veteranene minnet høyllytt om at tyskerne i 1943 nok var adskillig mer bøllete enn gårdsdagens skuespillere. Mange fikk likevel vekket vonde minner til live. En dame i mengden utbrøt «... jeg blir helt trist, jeg», ved synet av okkupantenes uniformer.

Rekonstruksjonen ble avsluttet med bortkjøring av «studentene» på lastebiler. Deretter fulgte minnemøtet i Universitetets Aula, med kong Harald som hedersgjest og hvor også studentveteranene fra 1943 var til stede.